

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

حامل متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

شماره ۶۸۱

شنبه ۶ آذر ماه ۱۳۲۹

سال ششم

شماره مسلسل ۶۸

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۶۸

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه ۱۸ مهر ماه ۱۳۲۹
فهرست مطالب:

- ۱- تصویب صورت مجلس
- ۲- بیانات قبل از دستور
- ۳- ورود در دستور و طرح سؤالات نمایندگان
- ۴- طرح تقدیمی نمایندگان راجع با لغو حکومت نظامی
- ۵- بقیه سؤالات نمایندگان و جواب آقای نخست وزیر
- ۶- ختم جلسه

مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر ریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

رئیس - صورت غائبین چه گذشته فرمات میشود

(اسامی غائبین شرح زیر فرمات شد)

غائبین با اجازه آقایان احمد بهادری - آصف طباطبائی - دکتر راجی

غائبین با اجازه آقایان صفوی - عربی - زنگنه خسرو فشقانی - پیراسته - نظام شیبانی - جواد مسمودی - محسن ظاهری - عماد تربتی - امینی - حسن اکبر - شهاب خسروانی - اقبال - دکتر شایگان

۱- تصویب صورت مجلس

رئیس - نسبت به صورت مجلس جلسه پیش تقدیر است آقای قزوینی

فقیه زاده - بنده طبق ماده ۲۱۴ مینویسم که در صورت استیضاح از سوی آقای شوشتری از وزارت که در روزنامه ها خدایمان معذرت دارد و این استیضاح را در روزنامه ها درج نمودن عیبی ندارد (اورنگ سمنان) و در ادامه تقاضایم که فرمات فرمایند

اللهم صلح - اخطار فرمودید تویخ بود
رئیس - اخطار بود آقایان مشغول هستند متوجه نمی شوند آقای اردلان

اردلان - بنده در جلسه گذشته عرضی کردم اشتباهاتی بود برای اینکه وقت مجلس را نگیرم مینویسم با داره تند نویسی میدهم در جلسه امروز سؤالات را مقرر فرمودید بنده هم از وزارت کشاورزی سؤالی دارم دستور فرمایید که سؤال بنده هم مطرح بشود
رئیس - بسیار خوب آقای دکتر علوی

دکتر علوی - در یکی از روزنامه ها شرحی نوشته اند بنده میخواستم عرض کنم رای اعتدالی که بنده بدولت دادم مربوط باستیضاح از وزیر داد گستری بود (صحیح است)

رئیس - نماینده آزاد است هر طوری رای بدهد آقای مکی

مکی - بیانات بنده راجع بصورت جلسه دو قسمت است یک قسمت مربوط است ببینایکه آقای فرامرزی فرمودند و بنده متوجه نبودم که ایشان چه فرمودند شب که روزنامه کیهان را خواندم دیدم که حق با آقای فرامرزی است و در این قسمت سوء تفاهمی ایجاد شده است زیرا آقای فرامرزی فرمودند که حضور شد

دیوان کشور حق داشته است که حکم لار را نقض کند ولی سایر احکامی که شبیه است قبلاً از حکومت نظامی قانون را عطف با سابق کرده اند این را شب من در روزنامه کیهان خواندم دیدم که بیان ایشان صحیح بوده است و بنده متوجه بوده ام که بیان ایشان چه بوده این قسمت مربوط به جلسه یکشنبه است که آنرا بنده تذکر میدهم بنده وقتیکه بصحبت میکنم و اسناد و مدارکی ارائه میدهم وسط حرف بنده میرسد و قش میزنند ما اقلیت هستیم و باید استناد و مدارک خود را ارائه بدهیم و استناد هم بیاوریم و دلایل ما را رد بکنند با همای و قشاش صحیح است بعد هم بنده تطبیق لغات هست وسط حرف بنده میزنند

رئیس - آقای اورنگ - آقای شوشتری هم بیرون هستند فرمایید بمانند (اورنگ سمنان)

اللهم صلح - تذکر بنده راجع بصورت مجلس جلسه یکشنبه گذشته است مطابق نظامنامه پس از اینکه از طرف ریاست معجزانه گرداده شد و توجه نکردند و اخطار هم فرمودند توجه نشد آنوقت میبایستی تویخ فرمایند و در جلسه روز یکشنبه پس از آنکه آقای شکرانی در ضمن صحبت آقای مکی بایشان اعتراض کردند و این آقایان یک احساساتی ایجاد شد و بیادرت بعضی صحبتها شده است از طرف ریاست معجزانه بدون اینکه قبلاً اخطاری شده باشد بجهت فراموشی آقایان تویخ فرموده اند چون بر خلاف نظامنامه است تذکر میدهم که اصلاح فرمایند

رئیس - تذکر دادم اشتباه است تویخ که در اخطار بود

رئیس - آنگاه سه مرتبه اعلام استیضاح فرمودند و در ادامه تقاضایم که فرمات فرمایند

باید نظر عشقم و تشریف بر رفتار دولت انگلیس نگرسته
و بیشتر در بازار نظر تراکت بین المللی ملت با شرافت
انگلستان را مخاطب قرار داده و از خاندان سلطنت
پادشاهی انگلستان مخصوصاً اعلیحضرت پادشاه آن
میخواهم که بدولت انگلیس تذکر دهند که دیگر
دست از حمایت خود کشیده با کمال شرافت حاضر شوند
ملت و دولت ایران حقوق حق خود را از شرکت نفت
جنوب نسبت بگذشته دریافت و نسبت بآتی بطور
عافانه عادلانه دنیا پسند تجدید نظر شود زیرا در
غیر این صورت...
رئیس - آقای شوشتری قرائت به مائید چون وقت
شما تمام میشود

شوشتری - اینجانب تمام می کنم بنده صریحاً پیشنهاد
کردم که دولت که وارد مذاکره میشود اول باید اسم
شرکت نفت جنوب تغییر کند بشرکت ایران و دارسی
که دولت انگلستان در موقع جنگ مثل عملی که دیروز
حسن کردم اگر بانگ ملی معاملاتی داشته است راجع
باسعار که باید ۶۰ درصد عین طلا حالاً بدهد ۴۰ درصد
باید اسعار بدهد در صورتیکه دولت آن روز هم عمل خوب
کرده ولی در قرارداد تلفن که تا شش ماه بعد از جنگ
اعتبار باقی است حالاً دارم بضرر ملت ایران می شود
چرا؟ برای اینکه حالا يك اونس طلا آقایان نگویند
کلمه خارجی است يك اونس که مقیاس وزنی است ۸۵
شیلینگ که فلا قیمت داشته امروز بدویست و سیصد و
چند شیلینگ قیمت دارد صورت عجبی پیدا کرده که باز
از آن طرف مانند گره بر تنی علی با ما معامله کرده اند از
این طرف میافتد توی خاک از آن طرف توی خاک (جمال امامی -
بنابینود از آن اصطلاحات استفاده بفرمائید) مثل دنا تیر است
مثل متقال است بدم آقایان این سؤال بنده است که کرده بودم
و یقین دارم که جناب آقای رزم آرا جواب قانع کننده بنده
خواهند فرمود که آنوقت بفهمیم که اصلاً با این استیضاحها
دست و پاهای دولت مردم را بیندومکن است همانطوریکه
پرویز عرض کردم این سؤال را روی استیضاح جواب بدهند
زیرا استیضاح منافع ایران از نفت باید در لفافه سؤال
شده استیضاح که ممکن است دست دولت و مردم
را ببندد

رئیس - آقای شوشتری وقت شما گذشته بفرمائید
چهار دقیقه گذشته است آقای معاون وزارت دارائی
معاون وزارت دارائی - (آقای شامعی) فرمایش
جناب آقای شوشتری دوسه قسمت بود یکبرای بنده
بیشتر نمی توانم جواب بدهم يك قسمت مسائل سیاسی
بود اساس امتیاز و این حرفها بود که آن در یک
جریان دیگر است که البته راجع بآن حرفی نخواهم
زد يك قسمت دیگر باید روشن بشود راجع جسابها
و ارقامیکه سؤال فرمودند آنقسمت را بنده می توانم
جواب عرض کنم البته این یکبراهم نه راجع بقدر
کامیون برای این که کافی نیست ایشان منظورشان
این بود که بدانند چه قدر سوخت از شرکت نفت در این
مملکت مصرف میشود.

اولاً این را بطور خارج از مطالب خدمتتان
عرض میکنم که اسم شرکت نفت ایران و
انگلیس است شرکت نفت جنوب و شرکت نفت دولت
انگلیس و ایران شرکت نفت ایران و انگلیس است
اگر بعد باید تغییر پیدا کند این مساله علیحده است

اما ارقام حساب شرکت حساب شرکت معمولاً از ۱۰
خرداد تا ۱۰ خرداد میشود یعنی ارقام را در فاصله
یکسال میرساند ارقامیکه این جا از دفتر فروش شرکت
و اطلاعات وزارت دارائی استخراج شده است بعضی
میرسانم در دوازده ماهی که از خرداد ۱۳۲۸
شروع و به خرداد ۱۳۲۹ منتهی میگردد مواد نفتی
که در داخله مملکت بوسیله دستگاہ بخش شرکت
نفت جنوب بفروش رسیده طبق صورت های واصله
معادل ۱۰۰۱۲۳۸۱۹۲ لیتر بوده که جزئیات آن بقرار
زیر است.

فروش بحسب لیتر بیظرف	فروش بحسب لیتر باظرف	جمع فروش باظرف و بیظرف
۲۱۰۹۳۶۸۵۹	۲۷۵۰۷۷۰۸	۴۸۶۰۱۳۹۷
نفت ۲۰۹۳۴۴۴۲۳	۴۴۹۹۰۱۳۵	۶۵۹۲۴۵۵۵۸
کازوئیل ۶۹۲۰۹۳۶۶	۳۹۱۱۷۲۴	۱۰۸۴۲۱۳۹۰
سوخت دیزل ۱۱۲۰۹۸۲	-	۱۱۲۰۹۸۲
مازوت ۴۲۵۷۲۸۹۵۸	۷۵۳۲۸۸	۴۳۳۲۶۱۸۴۶
بنزین هواپیما ۵۹۷۱۷۲۴	۱۶۷۷۶۴۵	۷۶۴۹۳۶۹
جمع کل فروش بحسب لیتر	۱۰۰۱۲۳۸۱۹۲	۱۰۰۱۲۳۸۱۹۲

در دوازده ماه از بورجم مبلغی که بابت فروش محصولات
فوق دستگاہ بخش شرکت واصل گردیده (بغیر از
مالیتهای نفتی که بجزانه دولت پرداخت گردیده)
که بحسب شرکت داده شده است ۱۲۹۶۷۴۷۶۱۸ ریال بوده است

آقایان مستحضرنه که مابک قیمتی داریم برای
شرکت و يك مالیاتی بر آن اضافه میشود که در موقع
فروش گرفته میشود مامورین شرکت نفت در فروش
مالیهات را وصول میکنند که عبارت است از مالیات دولت
عوارض بلدی و آنچه برای اسفالت گذاشته شده همه
را وصول میکنند و میدهند
(یکی از نمایندگان - کنترل روی چیست؟) کنترل
روی فروش است و میزان مصرفی که اتومبیلها می
کنند در سال گذشته (از ۱۰ خرداد تا ۱۰ خرداد)
۱۲۹۶۷۴۷۶۱۸ ریال این کل مبلغی است که از
این بابت بشرکت رسیده است کلیه مغایر بخش در
این مدت معادل ۴۲۶۹۱۰۹۳۲۰ ریال بوده است.

بنا بر این در دوازده ماه فوق الذکر مبلغی که
بابت بقیه اساسی محصولات فوق شرکت عاید گردیده
جمعاً معادل ۳۶۷۰۴۹۲۷ ریال بوده است و تعهد
میلیون خرج مامورین شده است این اطلاعات و ارقامی
است که الان در این جا هست نسبت بباقی مسائل چون
بعدها صحبت میشود اجازه بفرمائید بنده عرضی
نکنم.

شوشتری يك توضیح دارم
رئیس - مختصر بفرمائید
شوشتری - این جا عرض میکنم
آزاد - ارقام شما غلط است.

شوشتری - بنده متوجه شدم که جناب آقای
کفیل وزارت دارائی که از يك میلیارد ۴۹۶ میلیون
و کسری ۶۶ ریال فروش این است البته نه بود میلیون
تومانهم یعنی نه صد میلیون ریال بصرف توزیع و حقوق
میرسد بحد در این جا است بنده این بود میلیون تومان و نه صد
میلیون ریال را از حیث قانون جزو حساب ملت ایران
نیخواهم حساب کنم و نمیشود بحسب آورد
رئیس - آقای حسن مکرّم سؤالی کرده ای از وزارت

و مسئول زبان و وارد میباید از این راه چیست

حسن مکرّم - نماینده مجلس شورای ملی
این بود سؤال بنده موضوعی که عرض کردم سبب
شد که بنده این سؤال را بکنم همان دو میلیون ریالی
بود که دولت سابق در نظر گرفته بود بسبب زدگان
مشهد بوسیله بانک رهنی بدهد که متأسفانه دولت سابق
این اقدام را نکرد و باز دولت جناب آقای رزم آرا این
اقدام را فرمودند و این مبلغ را حواله فرمودند که
بنده از طرف خود و نمایندگان خراسان و مردم
ستدیده مشهد صمیمانه تشکر میکنم ولی با این شرط
که البته بانک رهنی واقعاً این اشکالات را شایع کند
در کار داشته اند و دارند این را واقعاً مرتفع میکنند
و با مردم کمک کنند که مردم استفاده کنند اما برای
این سؤال بنده مدارکی که مورد احتیاج بود آن
را بنده اجمالاً بجناب آقای شامعی کفیل محترم وزارت
دارائی عرض کردم آنها را بایستی قبلاً مطالعه می
کردیم و بحث میشد که بنده بتوانم توضیحات را بدهم
که حمل بر این نشود که بنده خدای نخواسته يك
نظر فردی و يك غرض خاصی داشتم و یا مقصوم جمله
بکسی بوده منظور بنده این بوده که باید واقعاً با
توضیحاتی که بنده عرض میکنم و اشکالاتی که بنده
بنظرم رسید در دفع بشود يك خدمتی واقعاً باصلاح یکی
از مؤسسات مملکت از دستم بر آید بنابراین آنچه
که مورد احتیاج بنده است اول ترازنامه های مشروح هر
سال که صورت جزعهرینه های اداری و رقم سودناویزه
را نشان میدهد دوم صورت اسناد سررسیده و پرداخت
نشده تاریخی که آقای وثیقی رئیس بانک رهنی شدند
با صورت اسناد سررسیده و پرداخت سال ۳۲۸ صورت
طلبکار هائی که بیشتر از هفتصد سررسیده پرداخت
نشده دارند قرارداد متعقد بین بانک رهنی و محمد
آبادی معمار راجع بکوره های نازی آباد و تهیه و فروش
مصالح ساختمانی بحسب بانک رهنی با صورت حساب
وجوه پرداختی حالا اگر تهیه فرمودند این مطالب
را البته بیان خواهند فرمود و بعد بنده مطالبی را که دارم توضیح
عرض میکنم.

کفیل وزارت دارائی - سؤال جناب آقای
مکرّم در همان موقع که بوزارت دارائی رسیده بیانات
رهنی فرستاده شده است که جواب تهیه کنند و بانک
رهنی هم جواب را تهیه کرده و با متعارف زینتی از
اوراق و مدارکی که مورد احتیاج ایشان بود بوزارت
دارائی رسیده است همان طور که فرمودند این مطالب
طوری هست که تمام آن ترازنامه ها و اسنادی است
که خود ایشان بواسطه را دارند و میداند که باز
سنگینی است اگر بیابیم این جا قرار شد که خود
ایشان تشریف بیاورند بوزارت مالیه و این اوراق و
مدارک را همان جا ملاحظه بفرمائید نگاه کنید مورد
توجهشان قرار میگردد باینکه بفرمائید و ایراد روی
نکات بفرمائید تا جواب روی همان موضوع بنده عرض داده
شود اگر رفع اشکال آنها با اجازه بآن چند روز
ترازنامه بشود بنده حاضر آن را که همراه هست
تقدیم کنم ولی بهتر است همان طوریکه موافقت شده
بود تشریف بیاورند در این مسائل بشود و مذاکره میباید
شود و نکات مورد ایراد جواب گفته شود.

مکرّم - اجازه بفرمائید

رئیس - بفرمائید

مکرّم - همینطور که فرمودید البته رسیدگی
باین ارقام و مطالب قطعاً مدتی وقت لازم دارد
فرمودید قرار شده بوده است که بروند بوزارت دارائی به
بنده اطلاع نداده بودند حالا بنده فرمودید حالا
هر روزیکه تعیین بفرمائید و به بنده بفرمائید بنده
حاضریم چون نظر خاصی ندارم جز اصلاح يك قسمت کار
با کمال میل حاضریم.

کفیل وزارت دارائی - هفته آیتنه هر روز که
می خواهید تشریف بیاورید.

رئیس - آقای محمدعلی مسودی چون وزیر
مربوطه نیست تامل بفرمائید تشریف بیاورند آقای
حائری زاده بفرمائید

حائری زاده - بعضی از کارها هست که نمی شود گفت که
مقرر است يك سؤالی در کابینه جناب آقای ساعده من راجع به
کار گرها و کارمندان کمیانی نفت جنوب از جناب آقای
وزیر کار و وزیر جنگ کرده بودم موقع يك قسمتهائی
است البته گذشته است آن یادداشت هائی که آن روز
من داشتم امروز برای سؤال بعضی مجلس میرسانم
که هر قسمتش که آقای وزیر کار و آقای وزیر جنگ
امروز ممکن هست چاره ای برایش بکنند بکنند برای اینکه
ما اینجا برای ایرادگیری نیامده ایم برای اینست که
يك راه حلی پیدا شود که کار گرها ما در زحمت و
فشار يك کمیانی غارتگر و متعددی بقبیده من نباشند.
در اسفند ماه ۲۸ شرکت نفت بعنوان زیادی کارگر
قریب ۲۵۰ نفر کارگر را اخراج کرده است طبق
مقررات قانون کار نمایندگان کارگران با اداره کار
استان ششم شکایت کرده اند ولی پهر جهت از جهات
اداره کار مانع از این شده که شکایت کارگران ترتیب
اتری داده شود در تاریخ ششم اسفند کارگران تصمیم
اتخاذ نمودند که آقای محمدی که دو سال متوالی
سمت نمایندگی در هیئت حل اختلاف را دارا بودند بتهران
اعزام دارند تا با مقامات بالاتری تماس گرفته و از
اخراج دست جمعی کارگران جلوگیری شود حالا
بنده کار به بد و خوب اشخاص ندارم ممکن است
محمدی آدم خوبی باشد یا آدم بدی باشد پس از مذاکرات
ضوابطی شرکت نفت بدو وعده داد که از اخراج
کارگران بطور جمع می خودداری کند و حیثی الامکان
کارگران اخراج شده را بکار برگرداند دستگاہ
تبلیغاتی آقای شاهرخ موضوع را منعکس نمود و این
اقدام وزارت کار را یکی از اقدامات حکومت مقتدر
جناب آقای ساعد بحساب گذاشت نماینده کارگران به
آبادان بازگشت نمود و کارگران را از جریان
مذاکرات مستحضر ساخت بدینحکه شرکت نفت بدون
توجه بمتا کرات با اخراج کارگران بطور دسته جمعی
ادامه میداد تا اینکه عده ای در حدود هزار نفر بیکار
داشتند نمایندگان کارگران نسبت بکسارت شکنی وعده
احترام شرکت نفت نسبت بدستور در اعتراض نمودند و
پس از مذاکرات زیادی کمیانی دوباره تمهید نمود که
بیش از هزار نفر فوق کارگر دیگری را اخراج

بیش از هزار نفر فوق کارگر دیگری را اخراج

نمایند کمیانی با خراج شده کارگران از این راه چیست
عده ای از کارگران را مجدداً بکار بگمارد هفت روز
قبل از هفت روز فرماندار نظامی آبادان که فقط به
منظور مرعوب نمودن کارگران یا بهر جهتی از جهات
این حکومت نظامی چهارسال است در آبادان ادامه
دارد و بکارگران فشار می آورد برخلاف تمهیدات
بین المللی دولت در کنفرانس های خارجی برخلاف قوانین
عمومی و اساسی مملکت در مقابل فریاد گریستن و
بیجا گری سر نیزه حکومت نظامی اتحادیه های کارگران
را محاصره نموده و با جرح و ضرب کارگران کرسنه
و بیچاره آبادان را در کامیونهای شرکت نفت سوار
نموده و بنطاق مختلفه روانه نمودند همان دولت و
همان شرکت نفتی که یکماه قبل از آن در مقابل هیئت
بین المللی اعزامی خود را طرد و کارگر معرفی نموده
بودند پس از محاصره و اشغال اتحادیه کارگران آبادان
نمایند کارگران که محمدی و غلامعلی یعنی بودند اینها از
آبادان خارج کردند و در خارج آبادان که منطقه حکومت
نظامی نبود در خم شهر که حکومت نظامی نبود اینها
را حبس کردند و بعد هم اینها را تبعید کردند این
عمل نفی بلد ایجاد بد بینی و یأس نسبت بحکومت
مرکزی را در اثر تصمیم يك عده مزدور که خود
را نمایندگان ما معرفی مینمایند نتیجه داد در همین
ایام در عراق که قشون انگلیس هنوز یاد گانهای متعدد
دارند سه هزار نفر کارگر بنظور بدست آوردن حقوق
خود دست باعصاب زدند شنبه شد که مأمورین نظامی
عراق یا سر بازان انگلیسی دست با اقداماتی زده باشند
فقط خونسردی و متانت و یردباری کارگران آبادان
بود که چند صد نفر بیگناه مقتول و مجروح نشد و
دولت را در وضع خطرناکی نگذاشت دولت نباید
گوش بفرهنگ کمیانی که مغالط منافع و مصالح ایران
است بدهد در آن موقع دکتر بختیار نماینده وزارت
کار بود در آنجا و از حقوق کار گرها دفاع می کرد
حتی در موقع انتخابات اعتصابی کردند کار گرها برای
انتخابات کمیانی مصلحت ندید که يك نفر مأمور وظیفه
شناس در آن محل باشد بجای اینکه مقاومت بکنند در
مقابل این تقاضای نا مشروع کمیانی در هیئت دولت
وقت تصمیم گرفتند که تمام اعضای
اداره کار آنجا را عرض بکنند که کمیانی راضی
شود این کمیانی که در مملکت را مشغول غارتگری
است دولت ما من نمی گویم که فشار بیاورد و حقوقش
را ازش بگیرد حمایت از این کمیانی نکند کار گرها
مادر آنجا با فشار اعتصاب و تعطیل می توانند حقوق
خودشان را بگیرند شکایات زیادی از اشخاص مختلفی
رسیده که یکی را برای نمونه می خوانم. يك محمد
مهدی طاهری است این می نویسد ارتش دارای يك
آسایشگاه اختصاصی است که از افسران معلول پذیرائی
می کند مسالین نگاه راه آهن دولتی بخرج کامل
بنگاه در آسایشگاه غیر دولتی معالجه و وس از استراحت
لازم بکار خود برمی گردند نیز چنین حق برای
کارمندان مسالول دولت بانک صنعتی سابق دیده
شده است اما مسالین ستدیده شرکت ایران و
انگلیس باید پس از ابتلاء باین بیماری خانانوسوز
از حق معالجه بی بهره واز کار منصل و از مختصر حقوقی
که تکالوفی معالجه پنهانی آنان و ارتقای شان باید
مشت عائله نمی نماید محروم کردند عدالت و مساوات

پس افراد ملکیت باین وضع اجرا و مردم در پیشگاه قانون باین شکل یکسانند پنج ماه میشود که ناله سوزنازه این سلول دلسوخته بلند است دفتر نخست وزیری می نویسد بوزارت کار رجوع شده وزارت کار می نویسد قانون کار فقط مختص بکارگران است وزارت بهداری می نویسد مستقبلاً بشرکت نفت مراجعه کنید اداره کل امتیازات نفت و درآمد معادن مینویسد موضوع از شرکت نفت استفسار گردیده يك کارگری دیشب آمده بود منزل مامشر حال خودش را نوشته می گوید که من در هندوستان بودم کمیانی مرا استخدام کرد آورد بایران مدت هجده سال تمام در آبادان بکارهای مکانیکی و غیره مشغول بودم تا حقوق من به مشتمل تومان رسید این مبلغ بابت اصل حقوق و کمک هزینه است اول کارگر بودم بعد از هجده سال کارمند می شوم این کارگر طبقه اش عوض می شود از کارگری طبقه کارمندی چون مقرراتی برای طبقه کارگر هست که وقتی خواستند او را از خدمت اخراج کنند يك مبلغی متناسب با حقوقی که گرفته باو میدهند آنوقت اخراج میشود گویا در مدت هجده سال که این شخص خدمت کرده است باید مطابق مقررات بحساب خودش نود هزار ریال باو بدهند و اینها فقط می خواهند پنج و شش هزار ریال بهش بدهند طبق مقررات عمومی که عمل میشود نسبت باین شخص اینطور رفتار کرده اند بعلاوه آن سه سالی که کارمند بوده است و حقوق تقاعد از او گرفته اند نه حقوق تقاعد را بهش برگردانده اند و نه طبق مقررات که درباره کارمندان عمل میشود باو رفتار کرده اند این يك شخص بود که دیشب آمد بود پیش من و شکایت میکرد نظائر اینها بسیار است یکی دو تا نیست من اینجا از جناب وزیر کار و جناب وزیر جنگ پرسشی که داشتم این بود آبادان بیشتر بقدری کوچک بود که در جدول انتخاباتی که در ۲۷ - ۲۸ سال پیش نوشته بودند يك قریه و جای کوچکی بوده است که تابع خرمشهر بوده است و يك وضعیت شهری واجتماعی نداشته است ولی امروز جمعیتش خیلی بیشتر از خرمشهر شده است و چیزی که در آنجا حکومت ندارد اراده ملی حکومت مرکزی است تمام مقررات آنجا تابع اراده کمیانی است و یکی از مخالفتهای شدید من که من باین دستگاه دارم از نظر یکسانی و صد دیناریکه پول بها کمتر میدهند نیست من این را زیاد اهمیت نمیدهم چیزی که زیاد اهمیت میدهم اینست که حق حاکمیت ما را این کمیانی ازین برده است. و من دولت را مقصر می دانم برای اینکه مامورین را آنها انتخاب میکنند و اگر آنها از يك ماموری شکایت بکنند فوراً دولت او را بر میدارد مسطوره اش همان دکتور بختیار است که کارمند آنجا بود اگر دولت ازش ناراضی بود او را محاکمه میکرد منتظر خدمت میکرد حالا آمده است در مرکز کار خیلی خوب و مهمی هم باو داده اند بنابراین معلوم میشود که دولت از او راضی بوده است اما چرا او را از آنجا برداشته اند برای اینکه کمیانی از او ناراضی بوده است من باین رویه دولت اعتراض دارم که چرا مطیع و تابع آنها می شود در آنچه باید يك رویه ای اتخاذ شود که گرفتار این

وضع ناشی این رفتار و این رویه فقط مال حکومت فعلی نیست این سؤال از حکومت سابق شده بود جناب سید بهرزدان پناه هم چند دفعه اینجا آمده اند آقای دکتر نخعی هم چند دفعه اینجا آمده اند برای جواب سؤال من ولی اوضاع اجازه نداد که سؤالات مطرح بشود من خیلی خرسندم که جناب آقای رئیس یکرور را برای طرح سؤالات اختصاص دادند و فرصتی بدست آمد که این مطالب گفته بشود و از بین نرود این سؤالات برای اینست که فایده ای برای جامعه داشته باشد و من تقاضا دارم که در آتی يك رویه ای اتخاذ شود که ما کمتر گرفتار بشویم (صحیح است) حکومت نظامی اصلاً يك چیز فوق العاده است يك حادثه ای يك انقلابی پیش آمدی رخ می دهد دولت مجبور می شود پنج روز زده روز بیاید برای اینکه بتواند برای جلوگیری از آن حوادث قدمی بردارد حکومت نظامی را اعلام میکند ولی الان چهار سال است در آن جا حکومت نظامی است که هر قدمی کمیانی می خواهد بردارد بدست مأمورین ما انجام بدهد با این راهی که ما داریم میرویم باز بمنزل نمیرسد يك طرحی جناب آقای فرامرزی در دوره سابق تهیه فرموده بودند راجع بحکومت نظامی که حدودی داشته باشد این حکومت نظامی این را هم عرض کنم که من این سؤال را نکرده ام برای اینکه دولت باید بمن جواب بدهد بلکه می خواهم عملی بکنند که مردم راحت بشوند.

رئیس - آقای وزیر کار بفرمائید

وزیر کار - جناب آقای حائری زاده نماینده محترم خودشان فرمودند سؤالی که در این موضوع شده است راجع بدولت های قبل بوده است سؤال جناب آقای حائری زاده در اردیبهشت ماه یعنی در زمان کابینه جناب آقای منصور بدولت تسلیم شده است و در آنوقت جوابی داده نشده ولی چون بعداً تکرار و تائید فرموده اند از نظر رعایت مقررات قانون خواستم توضیحاتی بر عرض مجلس شورای ملی برسانم اولاً قسمی که بنده از بیانات ایشان استفاده کردم منظور جناب آقای حائری زاده این بود که اگر چه این موضوع ها منتفی شده است و وقت گذشته ولی در آتی اقدامی بشود که حقوق کارگران از هر جهت تأمین بشود (صحیح است) خواستم در این جا با اطلاع مجلس شورای ملی برسانم که دولت حاضر با تمام قوا بدون این که کوچکترین تمیل و مسامحه بخودش راه بدهد برای اجرای قانون کار و حفظ حقوق کارگران ایرانی بقسمیکه در مقررات قانون پیش بینی شده است گوش و ساعی خواهد بود (احسن است) و با تمام قوا سعی خواهد کرد که کوچکترین حقی از حقوق این هموطنان عزیز ما از بین نرود و یا بیامد نشود این موضوعی است که بنده باصراحت تمام هم از طرف خودم که مسئولیت مستقیم این وزارت خانه را دارم هم از طرف دولت بر عرض مجلس شورای ملی میرسانم (احسن است) نماینده ما هم در جنوب مطابق گذارش اینکه رسید با تمام قوا حفظ حقوق کارگران را کرده است (صحیح است) بقسمیکه برای شای اولین دفعه در طول اجرای قانون کار انتخاب نمایندگان کارگران در شوراهای کارگاه که در درجه اول حافظ حقوق کارگران است با آنها درجه دقت و با آنها درجه بیطرفی عمل شده است و مطابق گزارش که دوسه

روز قبل رسید کارگران توانستند در ۲۹ کارگاه یعنی شرکت نفت نمایندگان خودشان را در مواردی که در قانون پیشبینی شده است باید برای حفظ حقوق آنها حاضر بشوند انتخاب بکنند بدون اینکه کوچکترین شکایتی با کوچکترین اعتراضی برسد (ابریشم کار - صحیح است) اما موضوعی را که خواستم این جا برای استحضار آقای حائری زاده عرض کنم اینست که شرکت نفت دوتنوع اعضادارد یکی کارمندان هستند و یکی کارگران وزارت کار فقط در امور کارگران دخالت دارند امور کارمندان شرکت نفت تابع مقررات خاصی است و طرف مراجعه شرکت وزارت دارائی است موضوعی را هم که باز لازم دانستم این جا تذکر بدهم اینست که جناب آقای حائری زاده بقضایاتی که در سال گذشته اتفاق افتاده بود اشاره فرمودند بنده هم در آنوقت تصدی وزارت کار بودم صراحتاً عرض می کنم دکتور بختیار را بنده در دفعه اول که مسئول وزارت کار بودم از کار منفصل کردم و بهیچ وجه من الوجوه کمیانی نفت کوچکترین دخالت و کوچکترین اطلاعی را نداشت و بنده هم آدمی نیستم که برای توصیه و فرموده هر کس و در هر مقام باشد مأموری را از سر کار بردارم (مکی - ابدأ) دکتور بختیار تغلفی کرده بود سوابقش در وزارت کار موجود است تا او را بنده رسماً برداشتم این را بنده بجناب آقای حائری زاده اطمینان میدهم اگر سوابق هم لازم باشد ممکن است سوابق را هم هر موقع که مایل باشند در وزارت کار حضورشان ارائه بدهم که ملاحظه بفرمائید اصلاً و اندک نفوذی از خارج نبوده است و نخواهد بود اطمینان داشته باشند موضوع دیگری که بخواستم عرض کنم این است که نامه ای را اینجا قرائت فرمودند که یکی از کارگران شرکت نفت خدمت ایشان شکایت کرده است مطابق قانون کار مواد ۱۳ و ۱۴ قانون مرجع معین برای حل اختلاف رسیدگی شکایات بین کارگران و کارفرمایان پیش بینی شده است و آن هیئتی است مثل هیئت حل اختلاف که مرکب است از نماینده فرمانداری نماینده دادگستری نماینده وزارت کار نماینده کارفرما و نماینده خود کارگر اگر شکایتی هست یا فرستند پیش بنده که بان هیئت حل اختلاف مراجعه بدهم و یا اینکه خودشان بان شخص بفرمایند راجع بسلولین فرمودند اگر چه مربوط بسؤال نیست ولی چون فرمودند برای روشن شدن ذهن آقایان خواستم عرض کنم مطابق مقرراتیکه بوده است بینه کارگران بطور کلی راجع بعوارض و امراض ناشیه از کار بوده است این قانونی است که از مجلس شورای ملی گذشته ولیکن وزارت کار اقدامی کرده است در اکثر موارد چون در بعضی از موارد نه تنها شرکت نفت بلکه عده ای از کارفرمایان مدعی بودند که سل ناشی از کار نیست در موارد عیدیه بوسینه مامورین می رسد از نمایندگان وزارت بهداری و سایر مامورین مربوطه مذاکره شده و حتی در تهران با شرکت بینه مذاکره شده است چون تمام کارگران بینه هستند خواستم عرض کنم خیلی از موارد را بالاخص در تقاطعیکه کردو خاک زیاد است آن مسلولین را بعنوان ناخوشی در نتیجه کار تشخیص میدهند این موضوع

هم فریباً وقع خوفند عده برای اینست مطابق قانون جدید کار صندوقی بنام صندوق تعاون و بینه کارگران تشکیل خواهد شد هیئت مدیره آنها انتخاب شده است و بنده تصور میکنم شاید تا اواخر این ماه رسماً شروع بکار بکنند در آنجا عرض می کنم راهم مطابق مقررات جدیدی ناشی از کار تشخیص خواهیم کرد و بسلولین هم همان کمکهای را خواهیم کرد که در مورد سایرین میکنم این بود خلاصه فرمایش بنده

رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید

حائری زاده - راجع بیوضوح بیگانهی کمیانی جنوب در تغییر مأمورین محل بنده مدارک و اسنادی موجود ندارم که تقدیم بکنم ولی چیزی نیست که بر احدى پوشیده باشد موضوع دکتور بختیار را من از او نرسیدم که بینه وضعیت چه بوده است در کابینه آقای ساهو آمدن کابینه آقای منصور شکایتهائی همینطور ادامه داشت از کارگرای خوزستان من مراجعه بوزارت کار کردم یکی از شاکیان يك عضوی بود در آنجا که زن و بچه و گرفتاری داشت او بمن شکایت کرده بود که من بوزارت کار مراجعه کردم شناها بمن گفتند که آقای دکتور بختیار در آنجا بودند اینها مورد توجه کمیانی نیستند و باید عوضشان بکنند شما اصرار نکنید در این موضوع این اظهار خصوصی بود که در کابینه بعد شد ولی دخالت غیر مرئی انگلستان در تمام شئون سیاسی مالک شرقی خاصه ایران که سیاست او هم در ایران ملعبه يك کمیانی خاصی است این بر هیچکس پوشیده نیست

وزیر کار - این را خلاف عرض کردند

رئیس - آقای وزیر جنگ

وزیر جنگ - در سؤال جناب آقای حائری زاده آنچه که من باید عرض کنم راجع بفرمانداری نظامی است در آبادان که چطور شده است مدتی طول کشیده است بطوریکه خود جناب آقای حائری زاده اطلاع دادند فرمانداری نظامی در آبادان از سال ۱۳۲۵ بنسب و قیامی که در آنجا رخ داد و منتهی بقتل و غارت شد بر قرار گردید و علت این که طول کشیده است مسلماً دولت های وقت این طور تصور کرده اند و لازم دانسته اند که بایستی برای ایجاد نظم و آرامش در آن منطقه که موقعیت خاصی دارد حکومت نظامی بر قرار باشد دولت فعلی از ابتدای شروع بکار نهایت جدیت را کرده در انجام میل و خواهش آقایان نمایندگان محترم از تعداد حکومت های نظامی حتی الامکان کم کند بطوریکه اطلاع دارند تا امروز دولت فعلی در نوزده شهرستان فرمان داری نظامی را لغو کرده است و بنده با اطلاع مجلس شورای ملی میرسانم که بموجب دستوریکه الساعه جناب آقای نخست وزیر بینه داده اند بنده با وزارت کشور وارد مذاکره می شوم که حکومت نظامی آبادان را هم لغو بکنیم (احسن است) (مکی - و اسفهان) اسفهان را هم رسیدگی می کنیم بهر جهت لغو کردن حکومت نظامی نوزده شهرستان بموجب تصمیمی که دولت در يك شب گرفته است این دلیل حسن نیت ما است بر این که فرمان داری نظامی حتی الامکان کمتر و در موقع لزوم و در

مدت کوتاه تری بر قرار باشد و از این حیث هم باز هر امری داشته باشید بنده حاضریم که مطالعه و در آن باره اقدام بکنم مستقابنده اجازه می خواهم که چون جناب آقای آشتیانی زاده قبل از دستور شرحی راجع باعلامیه دادستان آرتش فرمودند این را هم بر عرض مجلس شورای ملی برسانم بنظر جناب آقای آشتیانی زاده گویا در موقع خواندن اعلامیه درست تر چه نفرمودند بطوریکه اطلاع دارند حزب توده حزب منحل است و افراد حزب توده حق ندارند که در ایران بکار خودشان که این کار بر ضرر ایران و حیثیت و استقلال ایران است ادامه بدهند (صحیح است) دادستان آرتش بموجب قانون مجری این امر است اخیراً مشاهده شد که در تحت عنوان طرف داری صلح که بنده اجازه می خواهم که بسمت يك نفر از اعضاء دولت و با اظهار عقیده دولت عرض کنم و مسلماً آقایان هم این را تصدیق دارند که ملت و دولت ایران طرف دار صلح است (صحیح است) ملت و دولت ایران مخالف هر نوع جنگ است (صحیح است) بنابراین این هیچ احتیاج خاصی نیست که يك عده مبنی جمع بشوند و بنام بیانیه صلح يك شرحی را امضاء بگیرند این هم اشکالی ندارد ولی بموجب مدارک مثبت که ما در دادستانی آرتش در دست داریم اعضاء حزب منحل توده تحت این عنوان وارد همان اقدامات قبلی خودشان شده اند و بعلاوه عده زیادی از اهالی تهران که مدرک باامضاء در دادستانی آرتش موجود است از این عمل شکایت کردند و می گویند شب در تاریکی در کوچه می آیند جلوی ما را می گیرند از ما امضاء می خواهند بنابراین این دادستان آرتش کاملاً وظیفه قانونی خودش را انجام داده است و با اهالی تهران این مطلب را تذکر داده بنده این اعلامیه را با اجازه آقایان می خوانم تا معلوم شود آقای آشتیانی زاده در خواندنش دقت نفرمودند دادستان می گوید بموجب مدارک مثبت اینکه اخیراً بدست آمده اعضاء حزب منحل توده بنام طرفداری از صلح اشخاص را وادار باامضاء بیانیه صلح نموده و در تحت عنوان جمعیت طرف داران صلح با اقدامات قبلی خود بر سر کشور ادامه می دهند ما از این موضوع مدرک داریم و دلیل داریم و دستورات حزب توده را داریم که بشبکه های خود گفته اند این کار را بکنند دادستان آرتش در حدود صلاحیت قانونی خود اهالی محترم کشور را متوجه این امور نموده و باتوجه بجاه واحد مصوب مجلس شورای ملی اقدامات حزب منحل توده را تحت عنوان جمعیت طرفداران صلح مورد تعقیب قانونی قرار خواهد داد بنا بر این ما باشخاصی که جزو حزب توده بوده اند و یا تحت عنوان طرف داری از صلح اقدامات حزب توده را ادامه ندهند نه حرفی داریم و نه تعقیب می کنیم آنها را و من صراحتاً این جا عرض کردم و باز هم تکرار می کنم که ملت و دولت ایران طرف دار صلح است ولی اگر چنانچه اعضاء حزب منحل توده تحت این عنوان و قرار دادن خودشان را در این اشخاصی که مورد احترام ملت و دولت ایران هستند بغواهند با اقدامات خودشان ادامه بدهند دادستان آرتش وظیفه قانونی خودش را اجرا خواهد کرد

اسلامی - هر گس بیایه صلح را اسناد
عضو حزب توده هست یا نه

وزیر جنگ - هر گس این را اسناد
جزو حزب توده نیست ولی اگر اشخاصیکه این را اسناد کرده اند عضو حزب توده هستند (صحیح است) این قبیل اشخاص البته مورد تعقیب قرار خواهند گرفت

رئیس - آقای آشتیانی زاده مطابق چه ماده ای

آشتیانی زاده - مطابق ماده ۹۰

رئیس - تامل بفرمائید

آشتیانی زاده - مطلب لیز می خورد و از بین میرود

رئیس - آقای حائری زاده بفرمائید

حائری زاده - من بدو از این رویه پسندیده دولت که حکومت های نظامی را ملغی کرده است و بقیه را هم ملغی می کند خیلی ممنون هستم ولی يك فرمایشی را جناب آقای وزیر جنگ فرمودند راجع بحزب منحل توده و اعضاء صلح من در دوره یازده در این موضوع پشت تریبون صحبت کردم خلاصه اش را بر عرض آقایان میرسانم این باز بهاجت توی این مملکت در آورده اید ناصر الدین شاه چه بود يك تیری باو انداختند گفتند بایها بودند هر کس با هر کس خصومت داشت بایها شده بود (صحیح است) هر کس خانه و زندگی داشت می خواستند خانه اش را غصب بکنند نمی داد بایها بود پدر مردم را در می آوردند باسم این که بایهاست مأمورین با مردم هر کاری می خواستند می کردند هر کس با هر کس مخالف بود می گفتند بایهاست بایستی بکشندش يك تیر افتاده بشاه در دانشگاه آمدند گفتند حزب توده بود در صورتی که همه ما می دانیم حزب توده نبوده و آن کسی را هم که تیر انداخت بکشند برای این که معلوم نشود از کجاست و می خواستند سر و صدای بلند نشود که این تیر از کجاست بعد حزب توده غیر قانونی شناخته شد

رئیس - این مربوط بسؤال شما نیست

حائری زاده - چرا اینها مربوط می شود بحکومت نظامی این دادستان نظامی که این دسته گل را بساب داده امروزه هر کس را می خواهند برایش دوسه سازی بکنند یکی از این روزنامه های مخفی حزب توده روزنامه مردم ۰۰ (یکی از نمایندگان - توی حبیب می گذارند) توی حبیب لازم نیست بگذارند در شهر بانی دسته دست هست همان طوریکه می آیند توی خانه من و شما می اندازند در شهر بانی زیاد هست برای هر کس که بغواهند یکی را توی دوسه اش می گذارند و می گویند توی حبیب بوده است يك شیخ جوادیست که من می شناسم او را هنوز بسن بلوغ هم نرسیده است يك بچه شبخی است وقتی ما را حبس کرده بودند این همیشه مثل آقای کاشانی است شمارش دین دار است و نان دین داری می خورد این راهم آورده بودند حبیبش کرده بودند بفرمان این که اوراق حزب توده منتشر کرده اینها دوسه ساز است حته باز است باید باین موضوع خانه داده شود

روز قبل رسید کارگران توانستند در ۲۹ کارگاه یعنی شرکت نفت نمایندگان خودشان را در مواردی که در قانون پیشبینی شده است باید برای حفظ حقوق آنها حاضر بشوند انتخاب بکنند بدون اینکه کوچکترین شکایتی با کوچکترین اعتراضی برسد (ابریشم کار - صحیح است) اما موضوعی را که خواستم این جا برای استحضار آقای حائری زاده عرض کنم اینست که شرکت نفت دوتنوع اعضادارد یکی کارمندان هستند و یکی کارگران وزارت کار فقط در امور کارگران دخالت دارند امور کارمندان شرکت نفت تابع مقررات خاصی است و طرف مراجعه شرکت وزارت دارائی است موضوعی را هم که باز لازم دانستم این جا تذکر بدهم اینست که جناب آقای حائری زاده بقضایاتی که در سال گذشته اتفاق افتاده بود اشاره فرمودند بنده هم در آنوقت تصدی وزارت کار بودم صراحتاً عرض می کنم دکتور بختیار را بنده در دفعه اول که مسئول وزارت کار بودم از کار منفصل کردم و بهیچ وجه من الوجوه کمیانی نفت کوچکترین دخالت و کوچکترین اطلاعی را نداشت و بنده هم آدمی نیستم که برای توصیه و فرموده هر کس و در هر مقام باشد مأموری را از سر کار بردارم (مکی - ابدأ) دکتور بختیار تغلفی کرده بود سوابقش در وزارت کار موجود است تا او را رسماً برداشتم این را بنده بجناب آقای حائری زاده اطمینان میدهم اگر سوابق هم لازم باشد ممکن است سوابق را هم هر موقع که مایل باشند در وزارت کار حضورشان ارائه بدهم که ملاحظه بفرمائید اصلاً و اندک نفوذی از خارج نبوده است و نخواهد بود اطمینان داشته باشند موضوع دیگری که بخواستم عرض کنم این است که نامه ای را اینجا قرائت فرمودند که یکی از کارگران شرکت نفت خدمت ایشان شکایت کرده است مطابق قانون کار مواد ۱۳ و ۱۴ قانون مرجع معین برای حل اختلاف رسیدگی شکایات بین کارگران و کارفرمایان پیش بینی شده است و آن هیئتی است مثل هیئت حل اختلاف که مرکب است از نماینده فرمانداری نماینده دادگستری نماینده وزارت کار نماینده کارفرما و نماینده خود کارگر اگر شکایتی هست یا فرستند پیش بنده که بان هیئت حل اختلاف مراجعه بدهم و یا اینکه خودشان بان شخص بفرمایند راجع بسلولین فرمودند اگر چه مربوط بسؤال نیست ولی چون فرمودند برای روشن شدن ذهن آقایان خواستم عرض کنم مطابق مقرراتیکه بوده است بینه کارگران بطور کلی راجع بعوارض و امراض ناشیه از کار بوده است این قانونی است که از مجلس شورای ملی گذشته ولیکن وزارت کار اقدامی کرده است در اکثر موارد چون در بعضی از موارد نه تنها شرکت نفت بلکه عده ای از کارفرمایان مدعی بودند که سل ناشی از کار نیست در موارد عیدیه بوسینه مامورین می رسد از نمایندگان وزارت بهداری و سایر مامورین مربوطه مذاکره شده و حتی در تهران با شرکت بینه مذاکره شده است چون تمام کارگران بینه هستند خواستم عرض کنم خیلی از موارد را بالاخص در تقاطعیکه کردو خاک زیاد است آن مسلولین را بعنوان ناخوشی در نتیجه کار تشخیص میدهند این موضوع

رئیس - آقای آشتیانی زاده

مجلس شورای ملی عرض می کند که این جریان انقلاب سرب توده باینکه جناب تیسار دادستان مسترم ارتش تشخص بمانند که اصلا شخصی که عضو حزب توده است آن مردیکه دارای صفات توده ایست رنگش چیست جیش چیست وجه خاصی را باید دارد باشد چه جزو باید راه برود و چه جور باید فکر بکند این یک مطلب مهم و لا ینعلی است هر کس را او دلش بخواد میگوید توده ایست لطف فرمودید این بساط طوری است که بطور خطرناک است هر جادش بخواد میاید پاتین یک مثل عرض کنم در دوره هابسبورگها یک عالی جنابی که قبلا هم صدراعظم بود در انتفا بات انجمن شهر موفق شد و شد جناب شهردار شروین این شخص اساسا اتی سیت بود اعتراض فرمائید آقای شوشتری او بود ما که نیستیم این جناب شهردار دستور داده بود که نمازهای یهودی باید ارتقا ض چقدر باشد در چه ساعت از شبانه روز باید بینند کی باید باز بکنند روزهاییکه باران میاید بازو بندهای زرد بینندالی آخر یک دستورات عجیبی برای یهودیها قائل شده بود البته دوره امپراطوریه بود قرون وسطی بود هر کار دلشان میخواستند می کردند

رئیس - آقایان مربوط باده ۹۰ نیست **آشتیانی زاده** - اجازه فرمائید مربوط است عرض میشود که این جناب صدراعظم اعضای دفتر محرمانه اش همه یهودی بودند یک روز یکی از رفقای این جناب صدر اعظم گفت آقا شما که ضد یهود هستید پس چه دلیل اعضای دفتر محرمانه خودتان و اشخاصی که باشا صمیمی هستند و راز شمارا میداند اینها چرا یهودی هستند چرا یهودیها را انتخاب کرده اید؟ گفت اینها فضولی است این شما مربوط نیست این یکی نیامده است آنکه من دلم مخراهد یهودی است هر کس که من گفتم یهودی یهودی است نه هر کس که یهودی است حالا موضوع توده ایها و اعضای حزب توده که در دور زاهدی تبعید شدند یکی از بزرگترین خلفای سر لشکر زاهدی بوده و من در موشق باین شخص اعلام جرم می کنم و گذشته از این پس از این قضیه پس از انقلاب حزب توده همه کنیری از مردم را گرفتند و بعد این داس را بلند کردند که هر کس مخالف میانشان بود دیگوبند این توده ایست بر علیه امنیت کشور قیام کرده است و آنوقت هر کار خواستند باو بکنند مقصود ما این است جناب آقای وزیر چنگ یگروزی در این ملک همانطور که جناب آقای حائری زاده فرمودند و بنده هم دوسه سال پیش در کابینه جناب آقای حکیم الملک در موقع استیضاح عرض کردم که آقا دوستگی در این ملک درست نکنید شما اگر می خواهید در حزب توده را به بنید راهش این نیست یا کروان را بگذارید در بند الف و ی که مرد دیگر برادر بنده ام اگر می خواهید با توده ایها مبارزه کنید راهش این نیست باید به بینید چه شده که توده ای درست شده (وزیر رئیس) سرمایه ها را تجدید نظر فرمائید در تصدیقات ملک تجدید نظر فرمائید **رئیس - آقای آشتیانی زاده** اینها مربوط باده ۹۰ نیست

رئیس - آقای وزیر چنگ

کنم و آن این است که بنده صراحتا در اینجا حضور مجلس شورای ملی عرض می کنم و قول میدهم که دادستان ارتش ممکن نیست که بکنفری که توده ای نباشد و مشغول آن کارهای مضره نباشد برای او دوسه دست بکند بنده این را قول میدهم (آزاد) - بنده مدارک دارم (دولت فعلی و دادستان ارتش در صدد این کار نیستند ما هم روزی از دولت دستور می گیریم که بایستی نهایت توجه و جدیت را بکنیم برای این که اصل مطلب مرتفع بشود و بنده قول میدهم که دولت فعلی و دادستان ارتش نظرشان این نیست که اشخاص دیگر را بنام اعضای حزب تود مورد تعقیب فرار دهند

رئیس - فوریت طرح مطرح است فرائض می شود (شرح زیر فرائض شد)

مقام محترم مجلس شورای ملی نظر باین که حکومت نظامی بر خلاف اصل مشروطیت و قانون اساسی و حکومت دموکراسی است و بتجربه ثابت شده که دولتهای وقت از اختیارات حکومت نظامی سوء استفاده کرده اغراض خصوصی و اراده اشخاص بوقع اجرا گذارده میشود و با این اختیارات هر کس و هر روز نامه را که میل داشتند می گیرند و تبعید و توقیف می نمایند و مفهوم این عمل لغو اصول قانون و آزادی و مشروطیت است لذا ما امضاء کنندگان ذیل ماده واحده را با قید یک فوریت پیشنهاد می نمایم

فرامرزی - دو فوریت • من دو فوریت پیشنهاد می کنم •

(صدرزاده من هم با دو فوریت موافقم)

رئیس - دو فوریت هم می رود به کمیسیون ماده واحده - دولت می تواند جز در مواقع فوق العاده که ضرورت ایجاب کند اعلان حکومت نظامی بدهد و آنهم باید با تصویب مجلس شورای ملی باشد اگر وقتی در جایی ضرورت فوری ایجاب کرد دولت می تواند آنرا اعلام کند ولی باید در ظرف دو روز پیشنهاد آنرا باز کرد علت بجلس شورای ملی بدهد و موافقت آنرا بخواهد مدت حکومت نظامی نیز باید در اعلان معین گردد و تمدید آن اگر لازم بشود محتاج با اجازه جدید است

حائری زاده - فرامرزی - دکتر هدایتی - مهدی ارباب - آشتیانی زاده - دکتر کیان - آزاد - اسلامی - مهدی - مغیر فرهمند - کورافلی - گنابادی - سالار بهزادی - دکتر مصدق - صالح - دکتر باقی - صدرزاده - مسعودی - نریمان - هراتی - مکی **رئیس - آقای فرامرزی** موافقت فرمائید **فرامرزی** - بله **جمال امامی** - بنده مخالف بودم **رئیس** - آقای صدرزاده موافقت فرمائید **صدرزاده** - موافقم

شوشتری - بنده مخالفم

رئیس - فرمائید **شوشتری** - بنده اصولا با حکومت نظامی در هر موقع مخالفم ولی با این طرح با این که در جلسه قبل نمایندگان محترم آن در ای اعتماد بآن تکلیف را دادند من که نبودم شرکت نکردم آنرا ای اعتماد و بآن تکلیف را دادند با آن زیاد و بیایان جناب آقای وزیر چنگ که فرمودند حکومت نظامی نوزده جارا ملغی کردیم و بقیه را هم قول می دهم بر سر من لغی کنیم خود این وهنی است برای دولت (صدرزاده) - دولت فعلی این حسن نیت را دارد دولت های دیگر ندارند (بیان تیسار وزیر چنگ چه بود؟ بیان ایشان این بود که ما ۱۹ جارا ملغی کردیم و الان تکلیف رئیس دولت دستور گرفتیم که بقیه را هم الانا کنیم این چه عملی است که در خارج معنای دیگری پیدا کند بنده باین جهت مخالفم و شایسته نیست بگذارید همانطور که قول دادند تا سه چهار روز دیگر همه جا را ملغی کنند

صدرزاده - این طرح برای آتیه است **آشتیانی زاده** - بیخود استغای اورا قبول نکردیم

رئیس - آقای فرامرزی - فرمائید **فرامرزی** - در هر قانونی باید دید مقصود از یک رژیم چیست چرا ملت ایران انقلاب کرده و از استبداد آمده به مشروطیت برای این که حکومت و اختیار مطلق را از دست فرد بگیرد و بدست محاکم صالحه بدهد که فرد نتواند بگوید من تشخص می دهم من این طور می فهمم بنده این طور مقتضی می دانم اراده فرد از بین برود و اراده حکومت ملی یعنی اکثریت جامعه که نماینده اش پارلمان است حکومت کند آدم بتواند توی خانه ای بخوابد بگوید اگر چه تیسار وزیر چنگ بامن بداست نه این وزیر چنگ وزیر چنگ دیگری ولی قانونی هست او بوجوب اراده خودش نمی تواند مرا بگیرد بوجوب اراده خودش نمی تواند بگوید که من تشخص دادم فلانی توده ایست و یا بگوید شما سیت یاسامی است گناهدر در محکمه ثابت شود (آشتیانی زاده) - مثل آقای شوشتری (آن وقت مجازات بکنید اساس و تشکیل حکومت برای این است خوب حکومت نظامی یعنی چی؟ یعنی آن شخصی که آنجا نشسته است فرماندار نظامی که بنظر من کفنه فرماندار نظامی نباید صحیح باشد و حاکم نظامی صحیح است حالا کار نداریم بلفظش باید دید حکومت نظامی چه طور شد که در توی این ملک قانونش تصویب شد مشروطه نه یعنی رئیس دولت مشروطه یعنی این اصول موجود این تشکیلات موجوده قانون حکومت نظامی در تهران وقتی تصویب شد که میلیون در تهران حس کردند که محمد علی میرزا که بصورت یک تاجر از روسیه وارد ایران شده و ارشاد الدوله از این سمت آمده رسیده بحدود دامغان در دامغان تیربارانش کردند و کشته شده است و سالار الدوله از سمت غرب آمده به همدان و رئیس الوزراه رئیس دولت و نه نفر از وزرا پیش با آنها هم دست شدند حکومت نظامی را اعلام کردند بوجوب این طوری که حالا رفتار می شود جناب وزیر چنگ

شوشتری - بنده مخالفم

رئیس - فرمائید **شوشتری** - بنده اصولا با حکومت نظامی در هر موقع مخالفم ولی با این طرح با این که در جلسه قبل نمایندگان محترم آن در ای اعتماد بآن تکلیف را دادند من که نبودم شرکت نکردم آنرا ای اعتماد و بآن تکلیف را دادند با آن زیاد و بیایان جناب آقای وزیر چنگ که فرمودند حکومت نظامی نوزده جارا ملغی کردیم و بقیه را هم قول می دهم بر سر من لغی کنیم خود این وهنی است برای دولت (صدرزاده) - دولت فعلی این حسن نیت را دارد دولت های دیگر ندارند (بیان تیسار وزیر چنگ چه بود؟ بیان ایشان این بود که ما ۱۹ جارا ملغی کردیم و الان تکلیف رئیس دولت دستور گرفتیم که بقیه را هم الانا کنیم این چه عملی است که در خارج معنای دیگری پیدا کند بنده باین جهت مخالفم و شایسته نیست بگذارید همانطور که قول دادند تا سه چهار روز دیگر همه جا را ملغی کنند

صدرزاده - این طرح برای آتیه است **آشتیانی زاده** - بیخود استغای اورا قبول نکردیم

رئیس - آقای فرامرزی - فرمائید **فرامرزی** - در هر قانونی باید دید مقصود از یک رژیم چیست چرا ملت ایران انقلاب کرده و از استبداد آمده به مشروطیت برای این که حکومت و اختیار مطلق را از دست فرد بگیرد و بدست محاکم صالحه بدهد که فرد نتواند بگوید من تشخص می دهم من این طور می فهمم بنده این طور مقتضی می دانم اراده فرد از بین برود و اراده حکومت ملی یعنی اکثریت جامعه که نماینده اش پارلمان است حکومت کند آدم بتواند توی خانه ای بخوابد بگوید اگر چه تیسار وزیر چنگ بامن بداست نه این وزیر چنگ وزیر چنگ دیگری ولی قانونی هست او بوجوب اراده خودش نمی تواند مرا بگیرد بوجوب اراده خودش نمی تواند بگوید که من تشخص دادم فلانی توده ایست و یا بگوید شما سیت یاسامی است گناهدر در محکمه ثابت شود (آشتیانی زاده) - مثل آقای شوشتری (آن وقت مجازات بکنید اساس و تشکیل حکومت برای این است خوب حکومت نظامی یعنی چی؟ یعنی آن شخصی که آنجا نشسته است فرماندار نظامی که بنظر من کفنه فرماندار نظامی نباید صحیح باشد و حاکم نظامی صحیح است حالا کار نداریم بلفظش باید دید حکومت نظامی چه طور شد که در توی این ملک قانونش تصویب شد مشروطه نه یعنی رئیس دولت مشروطه یعنی این اصول موجود این تشکیلات موجوده قانون حکومت نظامی در تهران وقتی تصویب شد که میلیون در تهران حس کردند که محمد علی میرزا که بصورت یک تاجر از روسیه وارد ایران شده و ارشاد الدوله از این سمت آمده رسیده بحدود دامغان در دامغان تیربارانش کردند و کشته شده است و سالار الدوله از سمت غرب آمده به همدان و رئیس الوزراه رئیس دولت و نه نفر از وزرا پیش با آنها هم دست شدند حکومت نظامی را اعلام کردند بوجوب این طوری که حالا رفتار می شود جناب وزیر چنگ

مشروطه یعنی بنده این قانون را نوشته اند رئیس الوزراه مرتجع یازدهم الوزراه مستبد گذر از دولت فرار گرفته بگیرندش و توتاند باشاه ستواری که آمده است این جارا بگیرد و انقلاب کنند هم کاری کنند وضع ملک را منقلب کنند حال درست عکس آن شده است یعنی یک آدم مستبد قدری بر حکومت می نشیند می گوید هر کس قیام بر علیه دولت مشروطه کرد مطابق قانون من حق دارم توقیفش کنم درست آنطور است که بزنند بن معاویه بنام اسلام و خروج بر اسلام حسین بن علی علیه السلام را کشت درست آن طور شده است (نمایندگان - احسن) قانون حکومت نظامی لغو می کند مشروطیت را لغو می کند عدلیه را آزادی فردی را لغو میکند امنیت عمومی را لغو می کند آقایان نمایندگان مگر گذشته برای شما عبرت نیست مگر یادتان رفته که در حکومت قوام السلطنه وکیل مجلس بودیم رفته بودیم باستقبال اعلیحضرت هابسونی باستقبال شاه مملکت در کرج نمایندگان احساس یک توهین کردند که دولت یک اهانتی بآنها کرده است در آنجا یکی از نمایندگان گفت اگر اعتبار نامه من تصویب شده بود الان فلان کار را می کردم مگر گفته بود اینجادریکه برای ما زده اند دون شان ماست یعنی این تابلویی که اینجاست می کنند می گذاشتیم جای دیگر همه بحث کردند در این که آیا وکیل مجلس مادامی که اعتبارنامه اش تصویب نشده مصونیت قانونی دارد یا ندارد (نمایندگان - دارد) حالا عرض می کنم مصونیت قانونی گاوهم دارد آن مصونیت پارلمانی است آقایان باید علتنش معلوم شود وقتی که گفته مصونیت قانونی دارد یا نه تکفتم آقایان مقصودتان این است که الان قوام السلطنه میتواند ما را توی این چادر که باستقبال شاه آمده ایم بگیرد یا نه مقصودتان از این گونه مباحث اینست ولی قوام السلطنه حق ندارد گاو را هم بگیرد حق ندارد گاو کسی را هم بدون حکم قانون بگیرد آنچه شما شنیدید مصونیت پارلمانیست اعتبارنامه اش را گرفته است یا نه بحث علیجده ایست در کجای دنیا قانون حکومت نظامی بدون یک انقلابی بدون یک زرد و خوردی اجرامی شود اعلام حکومت نظامی می شود و بعد از آنکه شد در کجای دنیا حکومت نظامی مدت آن معین نشود در کجای دنیا مدتش بیشتر از هفت سال است (شوشتری - مثل برنامه هفت ساله) بلی مثل برنامه برنامه کارش را نمی کند ولی حکومت نظامی کارش را کرده اگر این طور باشد باید گفت که حکومت مشروطه سخت ترو شدید تر است از هر حکومت مستبده ای در دنیا برای این که بوجوب فلان ماده از قانون اعلان حکومت نظامی می شود بوجوب حکومت نظامی هم تمام محاکم لغو میشود آزادی اشخاص از بین می رود اراده یک فرد می آید حکومت می کند هر وقت هم دلش می خواهد اعلان می کند و تکه می دارد ما نمی گوئیم که حکومت نظامی نباشد حکومت نظامی در دنیا لازم است اما بشرط این که موجباتش فراهم بشود و بجز دریکه آن موجبات از بین رفت لغو شود دیگر اینکه گفته شود بمشروع می شود بعد فلان می شود بعد بهمان میشود همه جا این خطر را دارند پس ممکن است همه جا این طور بشود این حرف صحیح

رئیس - آقای آشتیانی زاده

مجلس شورای ملی عرض می کند که این جریان انقلاب سرب توده باینکه جناب تیسار دادستان مسترم ارتش تشخص بمانند که اصلا شخصی که عضو حزب توده است آن مردیکه دارای صفات توده ایست رنگش چیست جیش چیست وجه خاصی را باید دارد باشد چه جزو باید راه برود و چه جور باید فکر بکند این یک مطلب مهم و لا ینعلی است هر کس را او دلش بخواد میگوید توده ایست لطف فرمودید این بساط طوری است که بطور خطرناک است هر جادش بخواد میاید پاتین یک مثل عرض کنم در دوره هابسبورگها یک عالی جنابی که قبلا هم صدراعظم بود در انتفا بات انجمن شهر موفق شد و شد جناب شهردار شروین این شخص اساسا اتی سیت بود اعتراض فرمائید آقای شوشتری او بود ما که نیستیم این جناب شهردار دستور داده بود که نمازهای یهودی باید ارتقا ض چقدر باشد در چه ساعت از شبانه روز باید بینند کی باید باز بکنند روزهاییکه باران میاید بازو بندهای زرد بینندالی آخر یک دستورات عجیبی برای یهودیها قائل شده بود البته دوره امپراطوریه بود قرون وسطی بود هر کار دلشان میخواستند می کردند

رئیس - دو فوریت • من دو فوریت پیشنهاد می کنم •

(صدرزاده من هم با دو فوریت موافقم)

رئیس - دو فوریت هم می رود به کمیسیون ماده واحده - دولت می تواند جز در مواقع فوق العاده که ضرورت ایجاب کند اعلان حکومت نظامی بدهد و آنهم باید با تصویب مجلس شورای ملی باشد اگر وقتی در جایی ضرورت فوری ایجاب کرد دولت می تواند آنرا اعلام کند ولی باید در ظرف دو روز پیشنهاد آنرا باز کرد علت بجلس شورای ملی بدهد و موافقت آنرا بخواهد مدت حکومت نظامی نیز باید در اعلان معین گردد و تمدید آن اگر لازم بشود محتاج با اجازه جدید است

حائری زاده - فرامرزی - دکتر هدایتی - مهدی ارباب - آشتیانی زاده - دکتر کیان - آزاد - اسلامی - مهدی - مغیر فرهمند - کورافلی - گنابادی - سالار بهزادی - دکتر مصدق - صالح - دکتر باقی - صدرزاده - مسعودی - نریمان - هراتی - مکی **رئیس - آقای فرامرزی** موافقت فرمائید **فرامرزی** - بله **جمال امامی** - بنده مخالف بودم **رئیس** - آقای صدرزاده موافقت فرمائید **صدرزاده** - موافقم

رئیس - آقای آشتیانی زاده

مجلس شورای ملی عرض می کند که این جریان انقلاب سرب توده باینکه جناب تیسار دادستان مسترم ارتش تشخص بمانند که اصلا شخصی که عضو حزب توده است آن مردیکه دارای صفات توده ایست رنگش چیست جیش چیست وجه خاصی را باید دارد باشد چه جزو باید راه برود و چه جور باید فکر بکند این یک مطلب مهم و لا ینعلی است هر کس را او دلش بخواد میگوید توده ایست لطف فرمودید این بساط طوری است که بطور خطرناک است هر جادش بخواد میاید پاتین یک مثل عرض کنم در دوره هابسبورگها یک عالی جنابی که قبلا هم صدراعظم بود در انتفا بات انجمن شهر موفق شد و شد جناب شهردار شروین این شخص اساسا اتی سیت بود اعتراض فرمائید آقای شوشتری او بود ما که نیستیم این جناب شهردار دستور داده بود که نمازهای یهودی باید ارتقا ض چقدر باشد در چه ساعت از شبانه روز باید بینند کی باید باز بکنند روزهاییکه باران میاید بازو بندهای زرد بینندالی آخر یک دستورات عجیبی برای یهودیها قائل شده بود البته دوره امپراطوریه بود قرون وسطی بود هر کار دلشان میخواستند می کردند

رئیس - دو فوریت • من دو فوریت پیشنهاد می کنم •

(صدرزاده من هم با دو فوریت موافقم)

رئیس - دو فوریت هم می رود به کمیسیون ماده واحده - دولت می تواند جز در مواقع فوق العاده که ضرورت ایجاب کند اعلان حکومت نظامی بدهد و آنهم باید با تصویب مجلس شورای ملی باشد اگر وقتی در جایی ضرورت فوری ایجاب کرد دولت می تواند آنرا اعلام کند ولی باید در ظرف دو روز پیشنهاد آنرا باز کرد علت بجلس شورای ملی بدهد و موافقت آنرا بخواهد مدت حکومت نظامی نیز باید در اعلان معین گردد و تمدید آن اگر لازم بشود محتاج با اجازه جدید است

حائری زاده - فرامرزی - دکتر هدایتی - مهدی ارباب - آشتیانی زاده - دکتر کیان - آزاد - اسلامی - مهدی - مغیر فرهمند - کورافلی - گنابادی - سالار بهزادی - دکتر مصدق - صالح - دکتر باقی - صدرزاده - مسعودی - نریمان - هراتی - مکی **رئیس - آقای فرامرزی** موافقت فرمائید **فرامرزی** - بله **جمال امامی** - بنده مخالف بودم **رئیس** - آقای صدرزاده موافقت فرمائید **صدرزاده** - موافقم

رئیس - وقت مجلس گذشته ۴۳ سؤال است (آزاد - ممکن است برای فردا بعد از ظهر وقت تعیین فرمائید) ممکن است یک جلسه فوق العاده در هفته آینده برای این کار معین بشود و حالاً میخواستم راجع بدستور جلسه بدم عرض کنم آنروز آقای نخست وزیر راجع باستیضاح صحبتی کردند و مطرح نبود این را هم باید وقتی برایش تعیین کنیم (نخست وزیر هر چه زودتر تعیین فرمائید موجب تشکر دولت خواهد بود) بالاخره باید صحبت شود و عقیده اکثریت معلوم بشود (یکی از نمایندگان - این سؤالات تمام بشود بعد استیضاح مطرح شود) آقای نخست وزیر فرمائید

نخست وزیر - امروز چون چند نفر از آقایان نمایندگان معترض سؤالاتی فرمودند و بنده ضرورت دارد که جوابش را عرض برسانم گر این سؤالاتی که آقایان نمایندگان معترض فرموده اند مطالبی است که نظیر این سؤالات را قبلاً کرده اند ولی چون امروز مطرح شده میباید که هر دو را عرض برسانم یکی از نمایندگان معترض راجع به سؤالاتی فرمودند

و مطالبی روایتها بیشتر بودند البته راجع به امری که یک نفر از امریکاییها اگر در صحبت نوده اند البته رسیدگی خواهد شد و طبیعتاً تذکرات و بیانات ایشان مورد تعقیب قرار خواهد گرفت و تمییز خواهد شد ولی راجع به قسمت دیگر بسامد و کمک صحبت کردند بایستی عرض مجلس شورای ملی برسانم که از چند سال پیش دولت ایران با دولت امریکا و با سازمانهای مختلف اقتصادی آنها مشغول مذاکره بوده که شاید بتواند یک کمکهای از نقطه نظر اجرای برنامه و قانون بر نامه ۷ ساله بصورت مجلس شورای ملی انجام دهد باین مناسبت از بدو تشکیل این دولت عده ای از ما مورین بانک صادرات و واردات تهران آمدند و در اینجا مشغول بررسی مطالعه شدند در نتیجه مطالعاتی که در اینجا کردند باین اصل رسیدند که در ۴۰ قسمت مختلف مملکت از بنگاههای مختلف امریکا کمکها در حدود صدالی ۱۰۰ میلیون دلار بشود ولی چون اجرای این برنامه و انجام این نظریه بفوریت مقدور نبود کمیسیونهایی تشکیل شد و این کمیسیونها شروع به بررسی در قسمتهای محلی کردند که اجرای این کمک و انجام این مساعدت مقدور باشد یکی از این کمیسیونها که کارش را در چند روز پیش خاتمه داده است و موافقت کردند که کسی در مورد کشاورزی و راه سازی بایستی بایران بشود این کمک که در حدود ۲۵ میلیون دلار بود بموجب بند ۶ از ماده ۲ قانون برنامه عملی شده و بموجب عمل گذارده شده است و مشغول اجرای آن هستند طبق همان قانون و مقررات ۱۸ میلیون دلار صرف تقویت وسایل کشاورزی مطابق مقررات مخصوصی که وضع شده بود می شود و بقیه آن ۶ میلیون دلار برای تهیه وسایل راه سازی و انجام کارهای راه سازی در نظر است (اسلامی - پول می دهند یا چس می دهند؟) این اعتبار است که از بانک صادرات و واردات در اختیار دولت ایران گذارده خواهد شد این کار تقریباً انجام شده است و شروع با اجرای آن کومک بسیار موثرتری راجع بوضع برنامه و اجرای کارهای اقتصادی خواهد بود و تصور می رود که بقیه کارها که فعلاً در دست عمل است مخصوصاً که یک قسمت مربوط بمواصلات و ارتباطات است که شاید در هفته آینده خاتمه پیدا کند که آنهم در حدود بیست میلیون دلار است که شاید بتواند یک ارتباط کامل در ایران بوجود بیاورد قسمت اخیر بررسیها مربوط است به قسمت روشنائی شهرها و قسمتی مربوط براه آهن و قسمتی از نقطه نظر خشک کردن میوه و ماشین آلاتی که ممکن است برای ایران مورد نظر باشد و طبیعتاً این قسمت تحت بررسی است و شاید در ظرف هفته دیگر این قسمت خاتمه پیدا کند و راجع به کسی که از بانک بین المللی از نقطه نظر ساختمان بندر خرمشهر و چند دستگاه کارخانجات سرم سازی مشغول مطالعه و بررسی هستند که تقریباً باینجا رسیده و در حدود هشت میلیون دلار آن تقریباً شاید در حدود سه یا چهار هفته دیگر بعد از این تاریخی که امروز عرض می کنم صورت عمل بشود بگیرد و بطوریکه آقایان ملاحظه فرمائید اقداماتی که از نقطه نظر جلب سرمایه های خارجی برای تقویت بنیه اقتصادی کشور شده بسیار مفید و مؤثر بوده و بایستی جای بسی خوشوقتی باشد که این کمکها بوضع بتواند

از نقطه نظر بهبود وضع کشاورزی و از نقطه نظر بهبود وضع اقتصادی کشور و سایر امور دیگر که مورد نظر آقایان است کمک مؤثر بشود (تیمورتاش - اگر بوضع برسد) فعلاً خواهد رسید اگر ملاحظه می شود که یک نفر عملی انجامی دهنده مانع طور کمکهای هم که از طرف دولت می شود باید مورد توجه قرار بگیرد یکی از آقایان نمایندگان معترض امروز راجع به املاط با شورویها صحبت کردند چون این موضوع قبلاً هم توسط یک عده از آقایان معترض سؤال شده بود بنده چون آن وقت است از موقع استفاده می کنم این موضوع را عرض میفرمایم آقایان استحضار دارند که بهبود وضع ایران تا اندازه ای قسمت عده آن مربوط بوضع اقتصادی کشور است کمکهای که ممکن است از طرف دولت های وقت و یا از طرف اشخاص خیر بر مردم بشود این کمکها تأثیر چندانی ندارد آقایان سال گذشته ناظر بودند که وقتی سیل مردم آذربایجان تهران می آمدند وقت آن چه در قدرت داشت برای کمک و مساعدت کرد یعنی گندم داد و مساعدت های دیگر کرد ولی باید عرض کنم که متأسفانه این کمکها گذشته از این که مؤثر نیست مردم از راه کار خودشان منصرف شده منجر بتسکدی و انحراف آنها از شغلشان میشود (عده) از نمایندگان (صحیح است) بایستی راهی پیدا کرد و برنامه ای را تعقیب کرد که مردم بتوانند از دست رنج خودشان زندگی بکنند و متکی بزحمت و پشت کار خودشان باشند و بدانند آن چه که بدست می آورند مال خود آنهاست در ۳ ماه قبل وقتیکه دولت جدید تشکیل شد از طرف سفارت شوروی سفیر شوروی شخصاً حاضر شد و اظهار خوشوقتی کرد که اگر بتواند در هر قسمتی کمک و مساعدتی بکند با کمال میل حاضر خواهد بود مخصوصاً از نقطه نظر اقتصادی و از نقطه نظر کارهای بازرگانی دولت با کمال خوشوقتی پیشنهاد ایشان را بپذیرفت ولی بایشان پیشنهاد کرد که چند نکته کوچک است که اینها باید قبلاً روشن شود تا دولت بتواند در امور بازرگانی وارد مذاکره شود یکی راجع به شخصی بود که مدتی بود در شوروی زندانی بودند و مدت دو سال بود که بماند کراتی که شده بود بتهیه ای نرسیده بود دوم مربوط باختلافات مرزی بود چون کشور شاهنشاهی با کشور اتحاد جماهیر شوروی در چند نقطه شاید در حدود ۱۲ نقطه باشد دارای اختلافات مرزی است که شاید از سالیات دراز یعنی از ۴۰ یا ۵۰ سال قبل این اختلافات وجود داشته تصادفات و یا تصادمات مرزی که گاهی در روزنامه ها منعکس می شود و بعضی آقایان میسدد این نقاط است که هنوز این اختلافات مرتفع نشده و سوم موضوع طلایی است که دولت ایران در بانک مسکو دارد که عبارت از ۸ میلیون دلار بازده تن طلا این موضوع بایشان مذاکره شد و تقاضا شد حال که نظر بعسن روابط است و تمایل از برای این است که با یک طرف خوبی معاملات انجام بشود باید نسبت باین موارد اقدام بشود و با کمال خوشوقتی عرض میفرمایم که اقدامات ایشان خیلی مؤثر و فوری بود چون زندانی هائیکه بودند در ظرف ۲۴ ساعت مرخص گردیدند و راجع باختلافات مرزی که ۴۰ سال بود مطرح بود یادداشت رسمی فرستادم که کمیسیون شوروی

دوروز ۲۵ اکتبر ارسال در آستارا برای رسیدگی با مورد مرزی حاضر است از طرف دولت ایران آقای علم ممین شدند با همتی که بایستی در آن کمیسیون شرکت کنند (عده ای از نمایندگان - بسیار خوب انتخای است) ولی راجع به قسمت طلا طبق یادداشتی که سفیر دولت شوروی تسلیم کردند بر اساس قرار داد ۱۷ مارس ۱۹۴۳ حاضر شدند که موضوع حساب طلای ایران را تصفیه بکنند ولی از نقطه نظر اینکه اظهار می کردند محاسبات مختصری بین ایران و شوروی هست و این محاسبات باید رسیدگی بشود مذاکره موافقت شد که کمیونی تشکیل شود از چند نفر نماینده دولت شوروی و چند نفر از نمایندگان ایران ونسبت باین مطالبات دولت شوروی مذاکره بشود و اصل مطالبات دولت ایران را بر اساس قرارداد ۱۷ مارس ۱۹۴۳ که بین متفقین و دولت ایران منعقد شده بپذیرفته شود پس از این که سه اصل مورد قبول قرار گرفت و به نتیجه مطلوبی رسید برای مذاکرات بازرگانی روی اصل قرار داد ۱۳۱۹ یعنی قراردادیکه در ۹ سال پیش منعقد شده مشغول مذاکره شده اند و الان هم مذاکرات در باره این قرارداد ادامه دارد و این مذاکرات که برای مبادله جنس و در حدود صد میلیون تومان است بین ایران و شوروی ادامه دارد و بنده امیدوارم که این مذاکرات بسرعت خاتمه پیدا کند و یک گشایش بسیار مؤثر و مفیدی برای نقاط شمالی ایران حاصل بشود ولی این که گاهی دیده می شود در بعضی روزنامه ها و یا بعضی از اشخاص راجع بر آنکه مانند این مذاکرات صحبت میفرمایند باید عرض کنم که بعضی از مسائل هست که حمله اش بسیار مضر است و اشخاصی که در این کار مداخله دارند با حلقه تامی مشغول هستند و با دقت تمام میکوشند که این مذاکرات با حسن تفاهم کامل طرفین ادامه پیدا بکنند و تا حال هم جریان بصورت خوبی پیشرفت کرده و بنده امیدوارم که این مذاکرات بنحو خوب و نیکوئی خاتمه پیدا کند (عده از نمایندگان - انشاء الله) اینجا یک سؤالی ضمن یک بحثی شد که فرمودند راجع بکمک بشهد چون این آقایان معاون وزارت دارائی جوابی که داده بودند کافی نبود

خواستم برای تکمیل بیانات ایشان عرض برسانم که چون دو میلیون تومانی که داده شده بود استنادار محل خوانستند با کمیسیونیکه در محل تشکیل دادم کمکهای بکنند ولی یک عده ای بودند که بواسطه عدم بضاعت طبق اصول وام قدرت و توانائی گرفتن وام نداشتند و آقای وثیقی هم که در محل بودند مراجعت کردند و گزارش دادند و قرار شد که از بانک کشاورزی کمکهای لازم بشود و این کمک بخانواده هائی که مورد نظر بوده در شرف انجام است (اسلامی - بنده سؤال کردم که دولت ایران وثیقه هم داده است یا خیر برای این کمک که امریکا میخواهد بکند؟) وثیقه ای لازم نیست بر طبق قانونی که تصویب شده وثیقه ای لازم نیست یعنی دولت ایران این کمک را که خواهد گرفت کمک است که بر طبق قانون است و بر طبق این مقررات هیچ وثیقه در این خصوص نیست ولی تقسیم این پول چون مورد نظر آقایان میباشد وسائلی که از امریکاییها گرفته میشود به آن اصول گذشته برنامه تقسیم نمیشود یعنی مطابق اصول جدید داده میشود یعنی هر شهرستان ایران باید شرکت کشاورزی خودش را تشکیل بدهد و بعد از تشکیل این شرکت وسایل کشاورزی که تهیه میشود به آن شرکت داده میشود و شرکت بایستی قرضه خود را تدریجاً با بانک تصفیه کند در خاتمه هر ایضاً باز مصرأ بنده از پیشگاه مجلس شورای ملی تقاضا دارم نسبت باستیضاح هائی که شده چون همانطوریکه عرض کردم دولت مشغول مذاکره با دولتهائیس و دولت مردی نمیتواند در این قسم مطالب بحث کند بنده تقاضا دارم نسبت به این قسمت توجه بیشتری بشود (شوشتری - راجع به نفت هم فرمائید) راجع به نفت هم که جناب آقای شوشتری فرمودند چون به ۷ یا ۸ استیضاحی که فرموده اند بایستی پاسخ داده شود بنا بر این از آقای شوشتری خواهش میکنم که جواب این قسمت بیعد از استیضاح موکول بشود.

رئیس - موضوع استیضاح آقای جمال امامی متعصر بموضوع نفت نیست آنچه مربوط به نفت است

۵ - با نفر از آقایان امضا کرده اند اگر مجلس موافقت دارد پنجشنبه بعد و مال آقای جمال امامی بماند برای بعد (دکتر - بی - چه لزومی دارد که مال آقای جمال امامی بماند برای بعد استیضاح ایشان معلوم است مگر اینکه ایشان استیضاحشان را پس بگیرند) بست نظر مجلس است حالا میرسم و معین میکنم موقع را باید مجلس معین بکند (تیمورتاش - بنده متشکرم که آقای نخست وزیر توضیحاتی دادند) این بیانات ایشان جزو صحبت نبود

تیمورتاش - بنده باید توضیح بدم که مقصودم چه بوده بنده مقصودم این بود که اصلاً باین شخص نیابستی اجازه صحبت میدادند و شخصی که معلوم شده که تا چه اندازه رسمیت دارد بیاید بیاناتی بکند که ذهن ملت ایران را مشوش سازد البته با اذعان باین نکته که از طرف دولت امریکا چندین سال است که وعده داده شده و هنوز نتیجه ای نگرفته ایم مگر اینکه جناب آقای رزم آراء مدتی است که زحمت کشیده اند و گمان میکنم که نتیجه گرفته باشد ولی آنچه که بنده اینجا عرض کردم بر اثر احساساتی بود که در شب از خواندن مقاله این شخص پیدا کردم و خواستم اشاره کرده باشم که جناب آقای نخست وزیر هم مساعدت فرمائید برای این که ایشان انجام بشود و بصحبت ننگرد

نخست وزیر - آقا گرفته شده و تمام شده است ۳۰ میلیون دلار داد شده **رئیس** - بنا بر این استیضاح آقایان روز پنجشنبه مطرح میشود باید خود استیضاح کننده حاضر باشد چون موارد مختلفی دارد و استیضاح آقای جمال بماند برای روز بعد روز را معین میکنم (یکی از نمایندگان - ممکنه همین الان معین فرمائید) اگر آقایان موافقت دارند بماند برای روز دهم آقایان عده از نمایندگان حالا بماند برای بعد معین میکنم)

۶ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه
رئیس - بسیار خوب بماند برای بعد جلسه آینده روز ۵ شنبه ساعت ۹ صبح (جلسه ۵۰ دقیقه بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - رضاحکمت